

ΙΔΕΕΣ

ΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Έχει το παρελθόν μέλλον;

Υπάρχει σήμερα ικανός διάλογος μεταξύ των επιστημών σε κοινωνικό επίπεδο, δηλαδή δημόσιος διάλογος που να απευθύνεται όχι μόνο σε ειδικούς αλλά και στο κοινό που προβληματίζεται και θέλει να γκροκίρει; Και όπου υπάρχει ένας τέτοιος διάλογος, είναι ικανός να ξεφύγει από την απλή ανακοίνωση ερευνητικών και άλλων στοιχείων και να ενσωματωθεί σε έναν σύγχρονο προβληματισμό που να αντανάκλα τις καθημερινές ανάγκες αλλά και τα ζητούμενα του μέλλοντος;

Έχοντας αυτά τα ερωτήματα κατά νου το Ίδρυμα Γνώση αποφά-

σισε στην εναρκτήρια εκδήλωση της νεότευκτης Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών να διοργανώσει έναν παγκόσμιο διάλογο υπό τον τίτλο «Διάλογοι των Αθηνών» από τις 24 ως τις 27 Νοεμβρίου.

Οι *Διάλογοι των Αθηνών* διοργανώνονται σε συνεργασία με την Ακαδημία Αθηνών, την Accademia dei Lincei, την Αυστριακή Ακαδημία Επιστημών, το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο, το Institut de France, το Πανεπιστήμιο του Harvard (Κέντρο Ελληνικών Σπουδών), το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και το Πανεπιστήμιο του Stanford.

Το συνέδριο έχει στόχο να διερευνήσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ Γιάννης Ν. Μπασσάκος

μέσα από το πρίσμα της ελληνικής σκέψης, της παγκόσμιας κληρονομιάς στις επιστήμες και στις τέχνες, όπως αυτές διατυπώθηκαν ανά τους αιώνες, και να διερευνησει τη δυνατότητα αυτής της κληρονομιάς να λειτουργήσει ως πηγή για την αναζήτηση λύσεων στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κόσμος σήμερα και σε αυτές που αναπόφευκτα θα αντιμετωπίσει στο μέλλον. Οι κύκλοι θεμάτων που οριστικά να συζητηθούν είναι: «Δημοκρατία και Πολιτεία», «Λόγος και Τέχνη», «Επιστήμη και Ηθική», «Ποιότητα ζωής», «Ταυ-

τότητα και Ετερότητα», «Ιστορία και Ιστορίες». Θεματικές που αντέχουν σε πολιτειαμικούς, πληθυσμιακούς, εθνικούς, εθνοτικούς, εθνογενετικούς, εθνοπολιτισμικούς, όπου μερικοί από τους διακεκριμένους καλεσμένους των «Αθηναϊκών Διαλόγων» απαντώντας σε ερωτήματα του «Βήματος» θέτουν έναν κατ' αρχήν πυρηνικό προβληματισμό για το πεδίο στο οποίο θέλουν να κινηθούν. Αν και οι καλεσμένοι σε αυτό το αφιέρωμα προέρχονται από διαφορετικούς χώρους, από τις κλασικές σπουδές ως την οικονομία, διαπιστώνεται στις απαντήσεις τους μια ανησυχία σχετικά με το μέλλον

της ανθρώπινης κοινωνίας και του παγκόσμιου χωρικού μας. Χωρίς να φοβίζου, εν τούτοις προειδοποιούν ότι σε πολλές περιπτώσεις έχουμε πάρει λάθος δρόμους που οδηγούν σε λάθος απαντήσεις στα προβλήματα μας. Στην πράξη οι περισσότεροι προτείνουν μίαν ανακάλυψη εκ νέου των βασικών πηγών μας, της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας, του διαφωτισμού, των ανθρωπιστικών σπουδών, της τέχνης γενικότερα. Μια αναβάθπιση στους κλασικούς σφείλες, όπως σημειώνουν, να μην είναι μουσειακή αλλά να προσπαθεί να βάλει εκ νέου ερωτήματα με οδηγό τις σημερινές ανάγκες του ανθρώπου.

Το μέλλον του παρελθόντος

ΤΗΣ Δοκ **ΝΙΚΗ ΤΣΙΡΩΝΗ**

Οι «Διάλογοι των Αθηνών», τους οποίους θα τιμήσει με την παρουσία του η ΑΕ, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλιας, θα φιλοξενήσουν στην τελετή έναρξης τρεις σημαίνουσες προσωπικότητες των γραμμάτων, οι οποίες θα προσεγγίσουν το θέμα «Έχει το παρελθόν μέλλον» από διαφορετικές οπτικές. Η Ελένη Γλυκακη-Αρβελέρ, πρώην μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ίδρυματος Γνώση και πρώην της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής υπηρεσίας/μεγαλύτερη γενεά και με την ηγετική θέση του θεωρητικού πλαισίου της θεματικής του μελλοντος του παρελθόντος. Ο σερβικός καταγωγής καθηγητής Dusan Stijanski, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου, αμόλιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου της Γενεύης και ειδικός σύμβουλος του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα προσγγίσει το θέμα από τη σκοπιά της σύγχρονης ευρωπαϊκής ταυτότητας και της σχέσης της με το υποβλήρο των ανθρωπιστικών επιστημών. Τέλος, ο Simon Critchley, φιλοσοφός φιλόσοφος της νέας εποχής, πρόεδρος και καθηγητής του Τμήματος Φιλοσοφίας στη New School of Social Research των ΗΠΑ, θα εστιάσει την προσοχή του στη σχέση του αρχαίου δράματος με τον σύγχρονο κόσμο.

Το «μέλλον του παρελθόντος» στο πλαίσιο μιας ερωτηματικής πρότασης απηχεί την προβληματική των «Διαλόγων των Αθηνών», οι οποίοι εστιάζουν στη δυναμική σχέση της ελληνικής σκέψης με προβλήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος. Επιπλέον το θέμα που επέλεξαν οι τρεις ομιλητές εξετάζει τη δυναμική σχέση του παρελθόντος με το παρόν και το μέλλον, διερευνώντας το κατά πόσον η ίδια ιστορία και τα πνευματικά της επιτεύγματα μπορούν να φανούν χρήσιμα

στην εξερεύνηση λύσεων σε περιόδους όπως αυτή που διανύουμε σήμερα ως λαός αλλά και ως οικογένει.

Κριτήριο για την επιλογή των τριών ομιλητών της τελετής έναρξης υπήρξε αναμφισβήτητα το επιστημονικό κύρος. Επιπλέον, ο οργανωτικός επιτροπή του συνεδρίου θέλησε να ανοίξει κατά την τελετή έναρξης του συνεδρίου διάλογο μεταξύ των γενεών. Οι τρεις διακεκριμένοι ομιλητές καλύπτουν ένα ευρύ χρονικό φάσμα, το οποίο ενδιαιρεί τους «Διάλογους», μια και στη διάρκεια των τελευταίων 50 χρόνων έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές στην πρόσληψη της ελληνικής σκέψης αλλά και στη στάση της κοινωνίας απέναντί της. Ιδιαίτερα σήμερα, εποχή κρίσης και συγκρούσεων σε πολλά επίπεδα (ταυτότητα, οικονομίας, κοινωνίας κτλ.), ο διάλογος ιστορίας, φιλοσοφίας και

Καλλιτεχνική απεικόνιση του εξωτερικού της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών

Οι ομιλητές εκπροσωπούν έναν διάλογο γενεών σε μια προσπάθεια να συζητηθούν οι αλλαγές που σημειώθηκαν τα τελευταία 50 χρόνια

κοινωνικών επιστημών περιμένουμε να φέρει στο φως ενδιαφέρουσες παραμέτρους προβληματισμού.

Στην τελετή έναρξης θα προβληθεί επίσης απόσπασμα από τον εξαιρετικά ενδιαφέροντα διάλογο μεταξύ δύο διεθνώς αναγνωρισμένων προσωπικοτήτων στον χώρο τους. Ο Gregory Nagy, καθηγητής Κλασικής Ελληνικής Φιλολογίας και Συγκριτικής Λογιστικής στο Πανεπιστήμιο του Harvard και επικεφαλής του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του ίδιου πανεπιστημίου, παράρτημα του οποίου λειτουργεί και στην Ελλάδα, συνομιλεί με τον γερμανό σκηνοθέτη Peter Stein. Στο επίκεντρο του διάλογου τους βρέθηκαν θέματα όπως η σημασία του καμένου αλλά και της απόδοσης του σκηνοθέτη, η περιγραφή και η πρόσληψη του αρχαιοελληνικού δράματος, η σχέση της δημοκρατίας με αυτή την εξαιρετική και δια-

χρονική μορφή τέχνης που εξακολουθεί να συγκινεί μέχρι σήμερα το ευρύ κοινό, αποδεικνύοντας με τον τρόπο αυτόν τη βαθιά της αξία, κ.ά.

Οι εργασίες του συνεδρίου θα ξεκινήσουν στις 24 Νοεμβρίου και την τελετή έναρξης θα ακολουθήσει η θεματική ενότητα με τίτλο «Ταυτότητα και Ετερότητα». Το πρόγραμμα, αναπόφευκτα πυκνό, θα διαρκέσει ως τις 27 Νοεμβρίου. Οι εργασίες θα κλείσουν με μια ενότητα διαθεματικού διαλόγου, στη διάρκεια του οποίου η οργανωτική επιτροπή προσβλέπει στη συνθετική προσέγγιση των θεματικών ενότητων του συνεδρίου στη βάση του κεντρικού άξονα της προβληματικής των «Διαλόγων των Αθηνών».

Όλες οι ενότητες ακολουθούν το ίδιο οργανωτικό σχήμα: είναι χωρισμένες σε δύο μέρη, όπου οι κίτρινοι ομιλητές παρουσιάζουν συνοπτικά τα κύρια σημεία των εισηγήσεών τους, οι οποίες έχουν εν τω μεταξύ αναρτηθεί στο ηλεκτρονικό περιοδικό (e-journal) του συνεδρίου. Απάντη στους κίτρινο ομιλητές, οι συνομιλητές παρεμβαίνουν με δεκάλεπτες εισηγήσεις στις οποίες επισημαίνονται θέματα που έχουν ήδη δεν έχουν γίνει επαρκώς στις κίτρινες εισηγήσεις, ενώ παράλληλα καλούνται να καταθέσουν τις δικές τους απόψεις (ήτοι ποικίλλουν σε ό,τι αφορά την οπτική και την προσέγγιση της θεματικής). Οι παρεμβάσεις δεν έχουν σκοπό να αναρροθούν λεπτομερώς σε ζητήματα επιστημονικά (με την έννοια της βιβλιογραφίας ή των επί μέρους στοιχείων τεκμηρίωσης) αλλά να πυροδοτήσουν έναν γόνιμο διάλογο ανοιχτό στο ευρύ ενημερωμένο κοινό. Μετά τη λήξη του συνεδρίου οι εισηγήσεις των συνομιλητών, ενημερωμένες και ενδεχομένως εμπλουτισμένες, θα αναρτηθούν στο διαδικτυακό ηλεκτρονικό περιοδικό.

Η Δρ Νίκη Τσιρώνη είναι υπεύθυνη Ακαδημαϊκού Συστήματος, ερευνήτρια του Ινστιτούτου Βιζαντινών Ερευνών στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.